

گردش از چه کسی باید حکومت کند به چگونه باید حکومت کرد؟

محمدرضا فارسیان
دکتری فقه و حقوق و مدرس دانشگاه

جهان غرب و تربیت سیاسی
تربیت سیاسی را می‌توان همان جامعه‌پذیری سیاسی دانست به این اعتبار که دستیابی به تربیت سیاسی یک فرآیند است، فرآیندی که جامعه از آن طریق نگرش‌ها، دانشها و ارزشهای سیاسی و اجتماعی را از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌کند. برخی امور مانند گزینش صحیح حاکمان، ایجاد هم‌بستگی سیاسی، حفظ قدرت سیاسی و حضور اجتماعی مردم برای حفظ نظامهای سیاسی از جمله اهدافی است که برای تربیت سیاسی میتوان ذکر کرد. تحقیقات گواه آن است که یکی از عوامل بروز خشونتها و نزاع‌های سیاسی در زمان برگزاری انتخاباتها، عدم تحقق تربیت سیاسی به ویژه در میان نسل جوان است. نگاه مبنایی به این شاخه از تعلیم و تربیت باید از ستین پایه و در قالب آموزش‌های رسمی و غیر رسمی نهادینه شود تا مردم حاکمیت را قلیاً به رسمیت بشناسند و مدافع حقوق حاکمیتی خود باشند. غالب اندیشمندان متفقد در نظامهای سیاسی باید در تلاش باشند تا آن گونه از دانشها و رفتارهایی که موجب بقای نظام سیاسی موجود می‌شود را به اقرار جامعه، به ویژه نسل‌های جدید، منتقل کنند.

تربیت سیاسی در جهان غرب، به ویژه در عصر حاضر، ضمن بازیابی نقش سیاست در نهادهای آموزشی، راه خود را دنبال کرده است. امروزه غرب برای تربیت سیاسی شهروندان به ابزارهای مختلفی متوصل شده‌اند. مهم‌ترین این ابزارها، ابزار نظام تعلیم و تربیت و آموزش و پرورش است. آنها با پُر رنگ کردن نقش مدارس در این فرآیند، سعی در انتقال ارزش‌های مورد قبول نظام سیاسی خود به دانش‌آموزان دارند. زنگ کتان اساسی در مدارس ایالات متحده یکی از راهکارهایی است که نظام آموزش و پرورش در آن کشور از آن بهره می‌گیرد تا با استفاده از این ظرفیت، ارزش‌های مورد قبول خود را در قالب بازی، کارهای هنری و خلاقانه، فیلم و نمایش و ... به دانش‌آموزان منتقل کند. این روشی از انتقال مفاهیم سیاسی است که در کشور ما همچنان مهجور است و اگرچه برخی از مراکز تحقیقی و پژوهشی در تلاشند برای احیای رویکردهایی را در نظام آموزشی ما وارد کنند، اما به‌طور رسمی جای خالی اینگونه آموزش‌های سیاسی و اجتماعی در نظام تعلیم و تربیت ما به شدت احساس می‌شود.

تربیت سیاسی امری جمعی است که اساساً بدون نقش‌آفرینی حکومت نمی‌توان انتظار تحقق آن را داشت. این فرآیند که نتیجه آن استقرار مداوم حاکمیت و بازتولید مقبولیت برای حکومت است، نتیجه یک برنامه‌ریزی و انتقال از سوال «چه کسی باید حکومت کند به چگونه باید حکومت کرد؟» است.

در جهان اسلام دغدغه حکمرانی بیشتر معطوف به شناخت ویژگی‌های شخص حاکم بوده است تا کشف چگونگی حکومت کردن. میان دو گروه بزرگ از مذاهب اسلامی، شامل اهل تسنن و تشیع، در این باره گفت‌وگوهای فراوانی شکل گرفته است. نظریه‌های حکمرانی در میان اهل سنت، با مشروط کردن خلیفه به شرایط خاص، شیوه استقرار حاکم اسلامی را با به‌صورت کامل بر عهده مردم هر زمانه نهادند یا با تجویز مشروعیات الگوهایی هم‌عرضی چون الگوی نصب، انتخاب و غلبه، گزینش یکی از این شیوه‌ها را امری تخییری پنداشته‌اند که مردم نقش‌آفرینی کمتری در آن دارند. در میان شیعیان نیز نظریه ولایت انتخابی و انتصابی فقیهان، ضمن آنکه اجتهاد و فقاقت را شرط اصلی حاکم دانسته است، شیوه استقرار وی را مبتنی بر امور عقلایی و وحیانی دانسته و از این حیث به تجویز شیوه انتخاب و انتصاب به‌عنوان یکی از مناسبترین طرق ممکن در شرایط امروز حکم نموده است.

تمام بودن این سوال و اثرات پیدا و پنهان آن هر روز بیش از پیش رخ عیان می‌کند. بدون اینکه این نزاع محصول قابل توجهی برای بهبود وضعیت مسلمانان داشته باشد. تغییر محوری سوال از چه کسی شایسته حکومت است به چگونه باید حکومت کرد؟ اولین اتفاق مهمی است که باید جهان اسلام خود را در مواجهه با آن قرار دهد، تا بتوان انتظار داشت تربیت سیاسی در جهان اسلام رو به بهبودی بگذارد. شاید برخی از پیشرفت‌های اخیر برخی از کشورهای عربی و اسلامی ثمره این تغییر نگرش باشد که در نهایت به افزایش سطح رضایت شهروندان آنها خواهد انجامید.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای استفاده از شیوه‌های تاثیرگذار برای حفظ نام و راه شهیدان را ضروری دانستند و خاطرنشان کردند: بهترین و لازم ترین شیوه استفاده از شیوه های هنری است.

متن بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار اعضای ستاد کنگره ملی بزرگداشت ۳۴۰۰ شهید استان اردبیل که در تاریخ یک‌ششمنه ۲۲ مرداد ۱۴۰۲ برگزار شده بود، دبروز در محل برگزاری همایش در اردبیل منتشر شد.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در این دیدار، حفظ و تثبیت راه شهیدا و انتقال سیره عملی آنان به نسل جوان را وظیفه‌ای مهم خواندند.

رهبر انقلاب اسلامی گفتند: ما با شهدا معاصر بودیم و جهاد و ایثار و شهادت و گره‌گشایی‌ها و ایستادگی آنان در مقابل قدرتها را دیدیم اما نسل جوان، این موضوع را با وضوح و بدهاhti که ما متوجه شدیم، نمی‌بیند، بنابراین هریک از علما، روشنفکران، دانشگاهیان و صاحبان مناصب دولتی، باید به تناسب جایگاه خود نقش‌آفرینی کنند.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای با اشاره به نقشی که مجاهدت شهدا در گشودن گره‌ها و برطرف کردن موانع به‌ویژه در هشت سال دفاع مقدس داشت، تاکید کردند: راه مقابله با جنگ شناختی، اقتصادی، سیاسی و امنیتی جبهه دشمنان انقلاب اسلامی، استمرار راه شهدا و عمل به درس آنان یعنی مجاهدت، ایستادگی و مقاومت است.

ایشان با استناد به آیات قرآن، به مقام رفیع شهدا و جایگاه آنان در حریم ربوبیت و بهره‌مندی از رزق خاص الهی اشاره کردند و گفتند: خداوند به خون شهدا برکت می‌دهد و والاترین و بارزترین نمونه آن خون حضرت اباعبدالله‌علیه‌السلام است که موجب شده حادثه کربلا در تاریخ زنده بماند و روز به روز بر اشتعال و حرارت عشق

حجت‌الاسلام خطیبی گفت: امروز قدرت دستگاه‌های اطلاعاتی کشور به‌توی است که جاسوس‌هایی از فرانسه، سوئد، انگلیس و کشورهای متعدد دیگری را در اختیار دارند و حتی بعضی از آن‌ها علی‌رغم فشارهایی که آورند به اعدام محکوم شدند و حکم آنها اجرا شد.

حجت الاسلام والمسلمین سید اسماعیل خطیب وزیر اطلاعات در بیست و چهارمین مجمع عالی فرماندهان و مسئولین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با گرامی‌داشت یاد شهدای انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و مدافعان حرم و مدافعان امنیت و شهدای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گفت: سخنان فرمانده معظم کل قوا و مقام معظم رهبری در مورد سپاه مایه افتخار است و عنوان بزرگ‌ترین سازمان ضدتروریستی جهان، ویژگی جدیدی است که رهبر عزیزمان به سپاهی که همه‌جانبه جذاب است و در مسیر پیشرفت نقش موفقی دارد، اضافه فرمودند. وزیر اطلاعات با اشاره به چهار توصیه رهبر معظم انقلاب، وحدت، مشارکت، خدمت، کار شایسته‌روزی و جهادی همراه با سپاهیان با شکست روبرو شده است و امیدواریم انقلابیان و پیروسانی که به‌تعبیر معظم‌له به‌سوی قلعه‌ها است با همت و قدرت ادامه دهیم. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دارای چنین جایگاهی است و ما به همراهی و هم‌رزمی با این نهاد بزرگ افتخار می‌کنیم.

خطیبی گفت: دشمن در هر شرایطی دست از سر این انقلابی که توانسته است به عنوان یک قدرت در دنیا مطرح شود، برنداشته است و بیش از ۵۰ سرویس اطلاعاتی که میز ایران را در ساختار خود با هدف مقابله با یک قدرت جدیدی که در سطح جهان مطرح است، طراحی کرده‌اند، در این شرایط، قدرت مطلق آمریکا در منطقه به‌دست جهادگران و سپاهیان با شکست روبرو شده است و همواره به‌دنبال این است که بتواند راهی برای جبران آن پیدا کند.

وزیر اطلاعات اعلام کرد: وزارت اطلاعات با کمک جامعه اطلاعاتی و با مشارکت و هم‌افزایی فعالی که با سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب ایجاد کرده است، تلاش می‌کند در مبارزه با آنچه دشمن تحت‌اندازان براندازی و تروریسم و تشویق و ترغیب آن‌ها چه در قالب‌های گروهکی و چه در قالب‌های مذهبی،

رهبر انقلاب:

استفاده از شیوه‌های تاثیرگذار برای حفظ نام و راه شهیدان ضروری است

به آن حضرت در میان مسلمانان و حتی غیرمسلمانان افزوده شود.

رهبر انقلاب اسلامی برگزاری پرشور مراسم دهه اول محرم امسال به‌رغم تلاش دشمنان برای کم رونق کردن آن و همچنین راهپیمایی پرشکوهر اربعین را نمونه‌هایی از ارزش گذاری خداوند متعال بر خون شهیدان کربلا برشمردند و

بر لزوم حفظ و تثبیت راه و خون شهدا تاکید کردند.

رهبر انقلاب اسلامی سابقه علمی اردبیل از شیوه‌های تاثیرگذار برای حفظ نام و راه شهیدان را ضروری دانستند و

خاطرنشان کردند: بهترین و لازم ترین شیوه استفاده از شیوه های هنری است.

ایشان، مردم اردبیل را جزو صفوف مقدم حاضران در میدان‌های مجاهدت خواندند و افزودند: اعزام حدود ۳۵ هزار رزمنده به جبهه‌ها در دوران دفاع مقدس و تقدیم ۳۴۰۰ شهید، گواه ایثارگری و مجاهدت مردم اردبیل است و باید این ویژگی‌ها به نسل جوان این منطقه معرفی شوند. رهبر انقلاب اسلامی سابقه علمی اردبیل و ظهور علمای بزرگی همچون محقق اردبیلی از این منطقه را نیز مورد

وزیر اطلاعات:

جاسوس‌هایی از فرانسه، سوئد و انگلیس در اختیار داریم

تجزیه‌بلبانه و قومی برنامه‌ریزی می‌کند، مقابله کند، بنابراین موارد فوق یکی از مهم‌ترین مأموریت‌هایی است که به‌عهده جامعه اطلاعاتی است و یکی دیگر از این‌ها، مبارزه با رژیم صهیونیستی است که فعالیت‌های خود را بر این متمرکز کرده است تا بتواند محور مبارزه و مقابله علیه ایران باشد.

خطیبی با اشاره به هم‌افزایی دستگاه‌های اطلاعاتی گفت: باید بتوانیم انسجام و هم‌افزایی خود را با اشرف اطلاعاتی و جهاد تبیین با هم تلفیق کنیم. این انسجامی که در این دولت مردمی ایجاد شده، توانسته است شرایط جدیدی را در منطقه تعریف کند و خیلی از فتنه‌ها و توطئه‌ها را تبدیل به شرایط بازدارنده کند. وزیر اطلاعات با اشاره به نقش آمریکا در شکل‌گیری داعش و ارتباط عوامل آنها با رژیم صهیونیستی گفت: حدود ۲۰۰ نفر از آنها که وارد کشور شدند، به‌دنبال تحركات ابتدایی و بی‌ثبات‌سازی در سطح کشور، منطقه و در ایام اربعین در عراق بودند اما با برخورد‌ها و دستگیری‌های اخیر، شاهد خنثی‌سازی اکثریت آن‌ها هستیم. خطیبی با اشاره به توانمندی دستگاه‌های اطلاعاتی گفت: امروز قدرت دستگاه‌های اطلاعاتی کشور به‌نجوی است که جاسوس‌هایی از فرانسه، سوئد، انگلیس و کشورهای متعدد دیگری را در اختیار دارند و حتی بعضی از آن‌ها علی‌رغم فشارهایی که آورند به اعدام محکوم شدند و حکم در مورد آن‌ها اجرا شد که این اقدامات مدیون هماهنگی و همراهی است که در تشکیلات جامعه اطلاعاتی به وجود آمده است.

وزیر اطلاعات با اشاره به بحران‌های درونی رژیم صهیونیستی گفت: شرایطی که هرروزه رژیم صهیونیستی با آن مواجه است نتیجه سرمایه‌قاومتی است

که با تلاش شهید سلیمانی پایه‌گذاری شده است. رژیم صهیونیستی که روزی ادعا می‌کرد چهارمین قدرت دنیاست، امروز از اضمحلال درونی خودش سخن می‌گوید، از رئیس‌جمهور تا مسئولین دیگرش، همه سخن از این می‌گویند که این رژیم در حال فروپاشی است.

خطیبی گفت: عملیات مشترکی که بین سپاه، وزارت اطلاعات، نیروی انتظامی و دستگاه قضایی در مقابله با حوادثی همچون اصفهان و حادثه تروریستی اخیر شیراز با هدف ایجاد امنیت و آرامش در جامعه عملی شد، از افتخاراتی است که در این دولت شامل حال مجموعه‌ها شده است و امروز راهبرد دشمن در جهت برخورد و ایجاد بحران، فقط در صحنه اقدامات تروریستی و جاسوسی نیست، بلکه تلاش می‌کند آن را در صحنه‌های اجتماعی به‌اشکال مختلفی بروز بدهد. یک‌سری از آن‌ها را در صحنه‌های اغتشاشات سال گذشته دیدید. در شرایط جدید دشمن تلاش می‌کند با استفاده از بهائیت، نارضائیت‌ها، حرکت‌های صغی و جریانات سیاسی که جهت‌گیری فتنه و تغییر را رزمه می‌کنند، به مسیری برود که اثرگذاری اجتماعی و بحران‌سازی‌ها به‌تجوی شکل گیرد که در بدنه جامعه گسترش پیدا کند.

وی افزود: برای همین است که حضور فعال سپاه و بسیج در مشارکت و در خدمت به مردم می‌تواند نقش امیدبخش و شوق‌آفرینی را ایجاد کند، بنابراین مهم‌ترین نقشه دشمن بی‌ثبات‌سازی و کاهش مشارکت در انتخابات است. هرچند برای سالگرد اغتشاشات هم برنامه‌هایی دارند، اما هدف اصلی آن‌ها امسال انتخابات است و باید سعی و تلاش همه مجموعه‌ها در جهتی باشد که بتواند اقتدار و پیروزی بزرگ را فراهم کند. وزیر اطلاعات با اشاره به اهمیت جایگاه جهاد تبیین گفت: ما عملاً در جنگ سایبری نیاز داریم به اینکه در بخش جهاد تبیین و رسانه تقویت مضامینی داشته باشیم و امروز با کمک و همت همه یگان‌هایی که در این جهت فعال هستند مخصوصاً سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاهد این هستیم که در مقابله سایبری، در آفند و جنگ تهاجمی موفقیت‌های بزرگی را به دست آوردیم.

پایین و به‌رغم چالش‌ها و مشکلات کاری انجام‌وظیفه می‌کنند و جا دارد دولت توجه عمیق‌تری به آن‌ها داشته باشد زیرا میزان سوءاستفاده از این فرصت در جامعه مطبوعات نسبت به مشاغل دیگر رقمی نزدیک به صفر است و می‌تواند با نماینده تام‌الاختیار آقای رئیس‌جمهور در نهاد مربوطه یعنی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی از لاک جزیره‌ای بیرون آمده و حداقل پس از دو سال تلفن همراه خود را از حالت سایلنت خارج نمایند و اگر خودشان فرصت پاسخگویی ندارند به یکی از ده‌ها بادمجان دور قاب چین‌ها بسپارند تا حداقل با زبان چرب و نرم سسر مخاطب به تاق کوبیده شود تا زمان سبری گرددا ضمناً هدیه‌ها دادن به این صورت و با رقمی که نمی‌توان با آن یک کیلو گوشت خریداری نمود بیشتر به یک اهانت شایست دارد تا تحفه‌ای که معاونت مطبوعاتی رسانه یعنی خبرنگاران نیستند و نمی‌دانند اگر سری به گوگل بزنند و جمله «کتاب گینس چشم‌بهاره روزنامه‌نگار ایرانی» را در آن جستجو کنند شاید بتوانند همانند دولت دوازدهم که با هوشیاری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی آن اولین جایزه اسکار را برای کشور کسب کردند اما به دلیل تضاد خط و خط بازی پیگیری ثبت یک پدیده تازه برای کشور در کتاب گینس نشدند تا این چالش را هم به فرصت تبدیل کنند.

ناگفته نماند که دولت سیزدهم تمام موفقیت‌های خود را موهون رسانه‌های خصوصی است که نقطه‌ضعف‌ها را گوش مسئولان می‌رسانند تا نوکر بی چیره و موجب باشند، زیرا رسانه‌های دولتی و خصوصی تنها به تعریف و تمجید و بزرگنمایی‌های می‌پردازند که وظیفه‌شان ایجاب می‌کند نمک‌شناس باشند!

از کف دست سرباز برداشت و به معتمد همراه خود داد و گفت: بودجه‌ای که ما می‌فرستیم به‌اندازه همان قالب یخ بزرگ اولیه است که حالا آب شده و به این مقدار رسیده! رئیس‌جمهور در اختتامیه بیست و یکمین جشنواره ملی رسانه پیرامون خبرنگاران اینگونه اظهارنظر نمود که «شخص موردالمطاب در روایت خبر بسیار مهم است؛ اعتمادسازی و اعتمادآفرینی برای خبرنگار وصف مهمی است. قلم و نوشتار مورد قسم قرآن کریم است؛ البته هر نوشته‌ای مدنظر قرآن نیست بلکه آن نوشتار باید و در جهت بیان حقایق عالم، معارف الهی، نجات انسان و در مسیر علم‌افزایی برای انسان باشد و این قلم ارزش بسیار دارد. خبرنگاران، روایتگران و تصویرسازان از وقایع و رخدادها و هم‌چنین تاریخ‌نگاران که آنچه را در گذشته اتفاق افتاده است، منتقل می‌کنند جایگاهی مهمی دارند و امروز اصحاب رسانه با استفاده از ابزارهای انتقال اخبار، به این امر مهم می‌پردازند. ابزار نو شده اما نیروی انسانی باید اطلاعات را تولید کند. اصحاب رسانه‌ها ما در شرایط مختلف و فرازفرودها زحمات بسیاری می‌کشند تا مقابل جریان خبری، رسانه‌ای و فرهنگی دشمن که می‌کوشد حق را باطل جلوه دهد و بالعکس فضا را غبارآلود کند، عمل می‌کنند. شما اهالی رسانه پل ارتباطی بین مردم و مسئولان هستید. در سخنی که برای گوینده در یک سخن گاه بیان شود و یا در قلمی جاری شود، انصاف باید مدنظر باشد؛ باید بخش خالی و پر لیوان را باهم ببینیم. مشکلات رفع می‌شود و کارهایی متعدد در کشور انجام شده است. امروز در کشور رشد اقتصادی داریم و رشد ۸ درصد هدف‌گذاری شده است و سال ۱۴۰۱ حدود ۴ درصد رشد داشتیم. در دولت از دیدگاه‌ها، سخنان و نقدها استقبال می‌کنیم؛ بنده روزی که رئیس قوه قضائیه شدم اعلام کردم که هر کس از (طرف) قوه قضائیه شکایات

حسن روانشید
روزنامه‌نگار پیشکوت

اگرچه امسال پس از گذشت بیش از یک دهه از جای‌گیر شدن یک روز در تقویم شمسی کشور یعنی ۱۷ مردادماه به‌عنوان روز خبرنگار و یادمان شهید رسانه مراسم‌های متعددی برگزار شد اما بد نیست برای تغییر ذائقه‌ها نقدی هم چاشنی آن باشد.

زمانی که رضاخان میرپنج معروف به رضا قلدر برای سرکشی به یکی از پادگان‌های دوردست کشور رفت و مشغول سان دیدن از طول یک کیلومتری سربازان بود با یکی از معتمدان محلی روبرو شد که به‌عنوان گلمندی نزد او آمده بود و اجازه می‌خواست صحبت کند. رضاخان با تکان دادن سر به او اشاره کرد که حرف بزن. فرد معتمد گفت: مردم درمانده‌اند و بودجه‌ای برای رفع مشکلات به دستشان نمی‌رسد؟ چرا حق آن‌ها از بیت‌المال حواله نمی‌شود؟ رضاخان نگاهي خشم‌آلود به او انداخت و از فرمانده پادگان خواست قالب یخی بزرگ به اولین سرباز صف طویل بدهد تا دست‌به‌دست به آخرین نفر برسد و او سریعاً این فرمان را انجام داد تا رضاخان همراه با فرد معتمد قدم‌زنان به انتهای صف برسد که قالب یخ به‌اندازه یک قوطی کبریت شده بود. رضاخان قطعه کوچک یخ را